

□ - لطفاً ضمن معرفی خودتان کمی از سوابق‌تان بگویند؟

■ - سعید محمدی مطلق هستم - آهنگ ساز و تنظیم کننده ارکستر، ۲۵ سال است که در زمینه موسیقی فعال هستم. از بعد از انقلاب در زمینه تنظیم ارکستر و موسیقی نمایشی و فیلم کار کرده‌ام مدتها در شهرستان بودم دو سال در تلویزیون تبریز در زمینه موسیقی که دک فعالیت کردم برای نمایش‌های متعددی موسیقی نوشتم و در حال حاضر برای بیش از ۱۰ فیلم سینمایی بلند و کوتاه موسیقی نوشته‌ام. در زمینه نقد موسیقی فیلم در صدای جمهوری اسلامی ایران فعالیت داشته و حدود یکسال در روزنامه رسالت قلم می‌زدم.

□ - جناب‌عالی در سه زمینه آهنگ سازی یعنی سرود، موسیقی تئاتر و موسیقی متن فیلم فعالیت داشته‌اید، بنظر شما تفاوت‌های این سه در چیست؟

■ - موسیقی که به اصطلاح سرود نامیده می‌شود و ارتباط حسی آهنگ ساز با شاعر است و کمک به بیان مفهوم شعر و القاء آن به مخاطب در چهار چوب و قواعد این مدل کار - موسیقی تئاتر به اصطلاح خود تئاتری‌ها نفس به نفس است به دلیل زنده بودن کار نمی‌توان به طور صد در صد برای قطعات زمان بندی کرد و شاید نیاز باشد لحظاتی در موسیقی کشش بیشتری ایجاد شود و یا سرعت بیشتری بگیرد - اما باز در القاء مفهوم مورد نظر کلامی که برگرفته از متن نمایش است باید موسیقی ساخته و اجراء شود.

جان فورد می‌گوید «اگر فیلمی را دیدید که نام آهنگساز مشهوری در آن فیلم بود ولی موسیقی، موسیقی بدی بود مطمئن باشید فشار تهیه کننده و کارگردان بی تأثیر نبوده است»

و اما موسیقی فیلم - موسیقی در کشور ما به معنی اصلی خود دست نیافته است موسیقی فیلم با فضا سازی صحنه که مورد نظر کارگردان و معمولاً تهیه کننده است فرق می‌کند ما برای موسیقی فیلم تعریف داریم در زمانی که تصویر قادر به بیان حس مورد نظر کارگردان در تصویر نیست موسیقی به کمک

موسیقی به همراه تصویر در القاء حس صحنه داشته باشد به آهنگساز سفارش موسیقی می‌دهد حال موسیقی که مخاطب می‌شنود به چند عامل بستگی دارد. ۱- وجود سناریوی قوی ۲- توان و کارآیی کارگردان در ارایه کار ۳- تفاهم ذهنی بین آهنگساز و کارگردان ۴- توان آهنگساز از نظر دریافت مفهوم کلی سناریو و صحنه‌ها ۵- توان آهنگساز در به اجراء در آوردن ذهنیت خود.

مجموعه این شرایط کمتر مشاهده می‌شود که در فیلمی جمع باشد. فیلمی ساخته می‌شود، کارگردان برای پرکردن صحنه‌ها و فضا سازی و پوشاندن ضعف کار، موسیقی سفارش می‌دهد و اگر آهنگساز از تعهد کناری لازم برخوردار نباشد به خواست تهیه کننده و کارگردان تن داده و ضربه پشت ضربه نواخته می‌شود. فریاد سازهای بادی و ناله‌سازهای زهی نیز شنیده می‌شود. در فیلم سفیر کامبیز روشن روان برای صحنه‌ای که کارگردان شخصی را در شکل و شمایل امام حسین (ع) از دور نشان می‌دهد قرار است موسیقی بنویسد او با توجه به قدرت موسیقی می‌گوید حاضر نیستم قطعه‌ای باور پذیر بسازم زیرا هنگامیکه مشخص می‌شود مخاطب فریب خورده است خلاف موسیقی اجراء شده و بر همگان مشخص می‌شود. روشن روان در پایان به

می‌آید به عنوان مثال فضای خالی اطاقی را به ابعاد مشخص، دوربین به راحتی می‌تواند القاء کند اما حس درونی بازیگر شادی، غم را قادر به بیان نیست. ممکن است میمیک صورت بازیگر نشان جزئی از حس مورد نظر باشد اما تفاوت در این میان زیاد است. زمانی که در فیلم قیصر، اسفندیار منفردزاده موسیقی می‌نویسد با توجه به این مطلب که واقعاً تا آن زمان موسیقی فیلم اعتبار و جایگاه خود را نداشته و از آن زمان رونق گرفت. حس تصویر - فضای صحنه - حس درون بازیگر - مفهوم کلی فیلمنامه و در مجموع همه موارد لازم را مد نظر گرفته و به همین دلیل موسیقی موفقی می‌نویسد. او اسیر دست فضا سازی صحنه نمی‌شود - البته نباید از حق گذشت که کارگردانی چون سعید کیمیایی در کنار این آهنگساز حضور داشت.

□ - در مقدمه توضیح پیرامون تفاوت موسیقی سینمایی، کمی در مورد وضعیت موسیقی فیلم در ایران گفتید در این زمینه بیشتر توضیح بفرمائید، بالاخص پیرامون تأثیر تهیه کننده و اساساً وضعیت کلی موسیقی فیلم در ایران؟

■ - ببینید امروز اساساً برای چیست که موسیقی برای فیلم ساخته می‌شود؟ و چرا بعضی از فیلمهای بزرگ - سیاه و سفید - موسیقی هستند؟ کارگردان با توجه به توان مضاعفی که می‌تواند

اصرار و با اعلام این مطلب که این قطعه با مسئولیت کارگردان می‌باشد آنرا می‌سازد.

جان فورد تهیه کننده و کارگردان نامی جهان می‌گوید «اگر فیلمی را دیدید که نام آهنگساز مشهوری در آن فیلم بود ولی موسیقی، موسیقی بدی بود مطمئن باشید فشار تهیه کننده و کارگردان بی‌تأثیر نبوده است.» البته این تنها دلیل نیست و در حال حاضر که هر شخص که می‌تواند دستگاه الکترونیکی بنوازد سفارش موسیقی می‌گیرد و کارگردان یا تهیه کننده برای پرداخت وجه کمتر موسیقی را به او سفارش می‌دهد هر چه را که مخاطب بشنود عجیب نیست. در یک کلام موسیقی فیلم در حال حاضر در مملکت ما جایگاه درستی ندارد.

□ - وضعیت موسیقی فیلم آن طور که شما فرمودید آن چنان به سامان نیست و علت آن در عدم درک صحیح این مقوله از طرف اکثر و نه تمامی کارگردان‌ها و تهیه‌کنندگان است. بله حق با شماست وضعیت همین است. اما چه می‌شود کرد؟ و یا به عبارت بهتر چه باید کرد؟

■ - به نظر بنده حقیر باید از اساتید فن - اساتیدی که ما در زمینه موسیقی فیلم داریم استفاده شود. بارها عرض کرده‌ام که اگر فیلمنامه قوی یا کارگردانی درست جهت ساخت موسیقی به این افراد که انگشت شمار هستند سفارش داده شود می‌توانیم در دنیا در زمینه موسیقی حرفی برای گفتن داشته باشیم. باید دعوت به عمل آید، نشستی انجام شود، قاطعانه تصمیم گرفته شود تا با هماهنگی سندی‌کای کارگردانان بازیگران - کسانی مجاز به ساخت موسیقی فیلم باشند که صلاحیت آنان توسط این شورا تصویب گردد. یا به عبارتی برای آهنگسازی که توانایی ساخت موسیقی را دارند کارت صادر و با داشتن مجوز مجاز به ساخت موسیقی فیلم باشند البته این راه حل اصلی نیست و تنها پیشگیری از سقوط به طرف موسیقی مبتذل و خارج از استاندارد است که خود جای امیدواری است برای اقدامات بعدی.

□ - از دید شما موسیقی فیلم در ایران را به چند دسته می‌توان تقسیم کرد؟

■ - دسته بندی فیلم در مملکت ما حتماً منظور شماست، زیرا دسته بندی موسیقی فیلم اساساً تعریف مشخص و معینی دارد اما در کشور ما موسیقی فیلم به دو دسته تقسیم می‌شود: ۱-

موسیقی غیراصولی ۲- موسیقی اصولی .

موسیقی غیر اصولی که آن در حال حاضر باب شده است موسیقی است که افراد غیر متخصص با دستگاه می‌نوازند البته این به آن معنا نیست که استفاده از دستگاه ایراد دارد. خیر دستگاه خود یک وسیله است، برای بهره‌گیری از امکاناتش بشکل اصولی فرق است میان دستگاه نوازنده و دست‌های نوازنده. اما اگر این دستگاه نوازنده در اختیار دست‌های نوازنده متخصص قرار گیرد آنوقت بهترین شکل ممکن ارایه خواهد شد. همانند کارهایی که مجید انتظامی - بابک بیات و ... ارایه می‌دهند. این افراد از دستگاه به عنوان یک نوازنده استفاده نموده و ساز آکوستیک اساس کارشان می‌باشد. در این نوع موسیقی همانطور که در شروع صحبت‌م اشاره داشتم چنانچه موسیقی صحنه‌ای از فیلم با صحنه

ممکن است هر قطعه موسیقی با تصویری همراه باشد اما متعلق به آن نیست

شابه دیگری تعویض شود هیچ اتفاقی نخواهد افتاد و یا اگر با زاویه‌های بگنجانیم می‌توان ادعا کرد چنانچه موسیقی صحنه‌ای از این فیلم با صحنه‌ای از موسیقی فیلم دیگر تعویض شود هیچ اتفاقی رخ نخواهد داد. اما در مورد موسیقی اصولی آهنگ‌ساز (آهنگسازان مورد نظر که اشاره کرده‌ایم و انگشت شمار هستند)

وقت گذارده و برای هر فیلم که قرار است موسیقی بنویسند وقت گذاشته و موسیقی ساخته شود متعلق به فیلم می‌باشد. ممکن است هر قطعه موسیقی با تصویری همراه باشد اما متعلق به آن نیست. به عنوان مثال ممکن است قطعه‌ای موسیقی در تلویزیون برای تصویری پخش شود که مخاطب احساس کند این دو با هم همراه می‌باشد اما متعلق به آن نیست. در صورتیکه در کرخه تا راین حس حال و موسیقی در هر صحنه‌ای بدون وجود تصویر نیز قابل لمس می‌باشد. ممکن است عیناً تصویر موجود در ذهن مخاطبی که فیلم را ندیده به وجود نیاید ولی فضایی مشابه به آن فضا را احساس می‌کند. این است فرق موسیقی اصولی و غیراصولی و یا موسیقی سرداران کار استاد فخرالدینی و یا امیرکبیر کار کامبیز روشن روان و شاید وقتی دیگر کار بابک بیات و ...

□ - آخرین سوال، چه کارهایی در دست اجرا دارید؟

■ - بنده در جشنواره بین‌المللی اصفهان فیلم ماه پیشونی را دارم که جدیداً کارش تمام شده و برای ساخت موسیقی فیلمی در حال مطالعه فیلمنامه‌ای هستم - کارهای کوتاهی برای شبکه پنج انجام داده‌ام - و قرار است یک یا دو قطعه موسیقی به فیلم آینه و مرداب که تهیه کننده آن عقیدتی سیاسی ارتش بوده و سال گذشته موسیقی آن را ساختم اضافه شود. ممکن است در جشنواره فجر یک یا دو فیلم داشته باشم که در حال مذاکره می‌باشم.

□ - با تشکر از شما

■ - من هم سپاسگزارم

بهرام ابراهیمی

مدیر مسئول محترم ماهنامه سینما تئاتر
جناب آقای حسین فرخی

ما را در غم از دست دادن خواهر
محترمه تان شریک بدانید .

همکاران شما در سینما تئاتر

حسین فرخی عزیز

غم از دست دادن خواهر گرامیت با
تو به سوگ می‌نشینم و شریک اندوهت
هستم .

دوستان تو در پروژه فیلم سینمایی «دیحی»

دوستان عزیز حسین و حسن فرخی

با شما در سوگ خواهر گرامیتان
همدردم و از خداوند برای آن مرحومه
علو درجات و برای شما و خانواده‌تان صبر
آرزو داریم .

محسن ابراهیمی - مجید جعفری